

dr inż. Robert Mroczek

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB

III KRAJOWE
DNI POLA
POŚWIĘTNE
2022

Wsparcie inwestycyjne dla sektora rolno-spożywczego w ramach Planu Strategicznego WPR

7.06.2022 r.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Materiał opracowany przez Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie

Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Plan wystąpienia

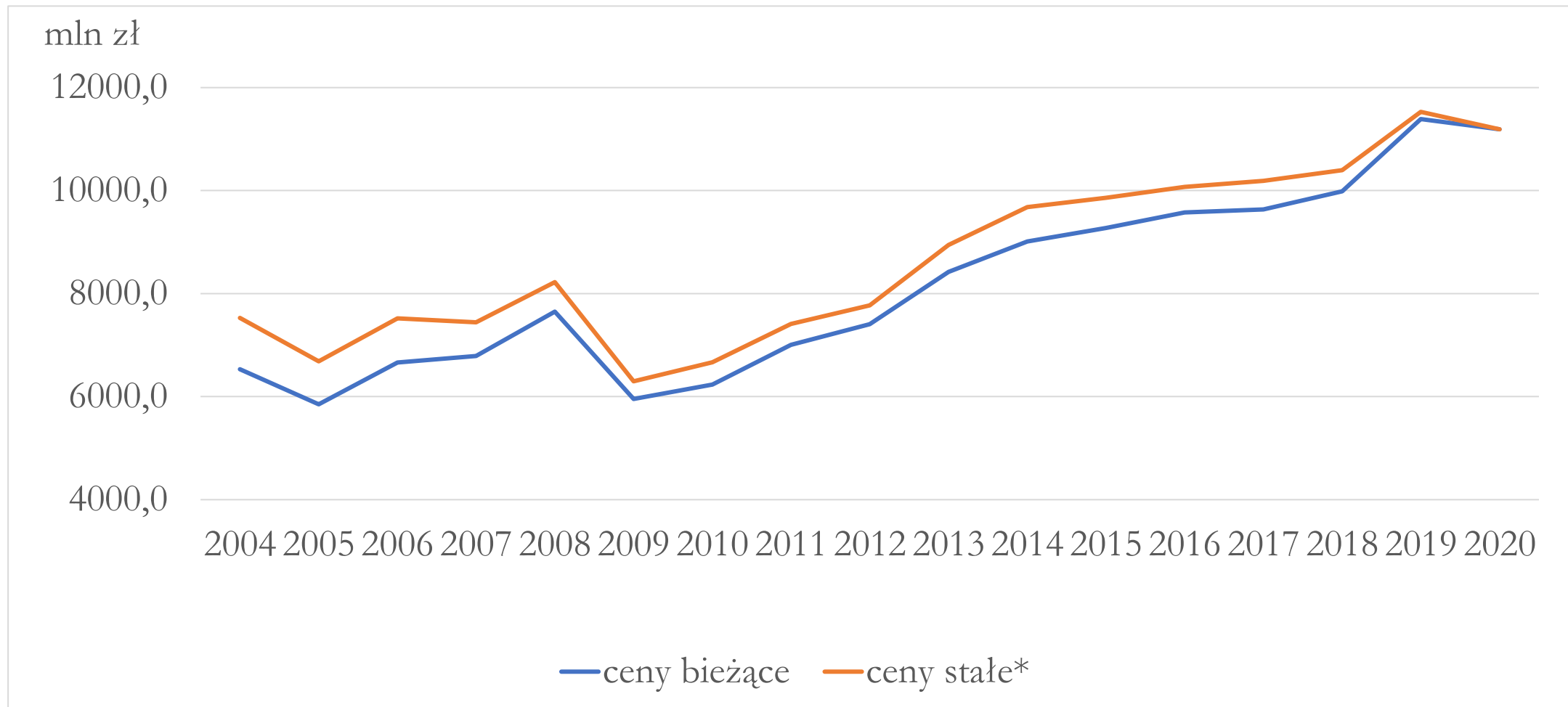
1. Podstawowe informacje o przemyśle spożywczym w Polsce
2. Nakłady inwestycyjne w przemyśle spożywczym w latach 2004-2020
3. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
 - 3.1. Główni beneficjenci i budżet Planu Strategicznego dla WPR na latach 2023-2027
 - 3.2. Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) - poza gospodarstwem (beneficjenci, środki pieniężne, kryteria wsparcia, okres finansowania)
4. Krajowy Plan Odbudowy (KPO) i wsparcie sektora rolno-spożywczego
5. Wsparcie przemysłu rolno-spożywczego w PROW 2007-2013 i w PROW 2014-2020
6. Konkluzje

Podstawowe informacje o przemyśle spożywczym^a w Polsce

Lata	2003	2007	2010	2015	2019	Zmiana 2019/2003 (w %)
Liczba czynnych przedsiębiorstw	19 516	16 727	15 971	16 028	17 640	90,4
w tym:						
• przemysłowych,	6 978	6 258	6 468	5 765	5 382	77,1
w tym:						
• małych (10-49 osób)	5 353	4 738	5 009	4 376	4 016	75,0
• średnich (50-249 osób)	1 255	1 232	1 178	1 108	1 070	85,3
• dużych (250 i więcej osób)	270	288	281	281	296	109,3
• mikrofirm	12 638	10 469	9 503	10 263	12 258	97,0
Zasoby pracy (w tys. osób)	456,4	462,7	460,9	446,1	465,0	101,9
Wartość produkcji sprzedanej (w cenach bieżących) (w mld zł)	101,7	141,8	158,9	202,9	266,2	261,8

^a produkcja artykułów spożywczych i napojów (bez przemysłu tytoniowego),

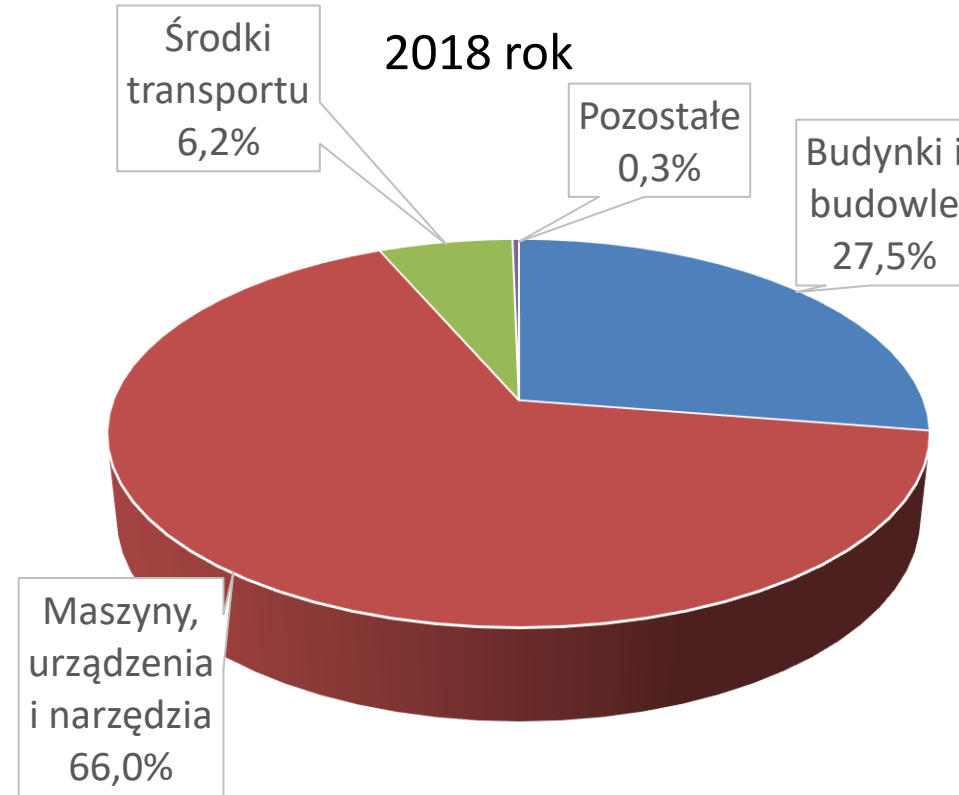
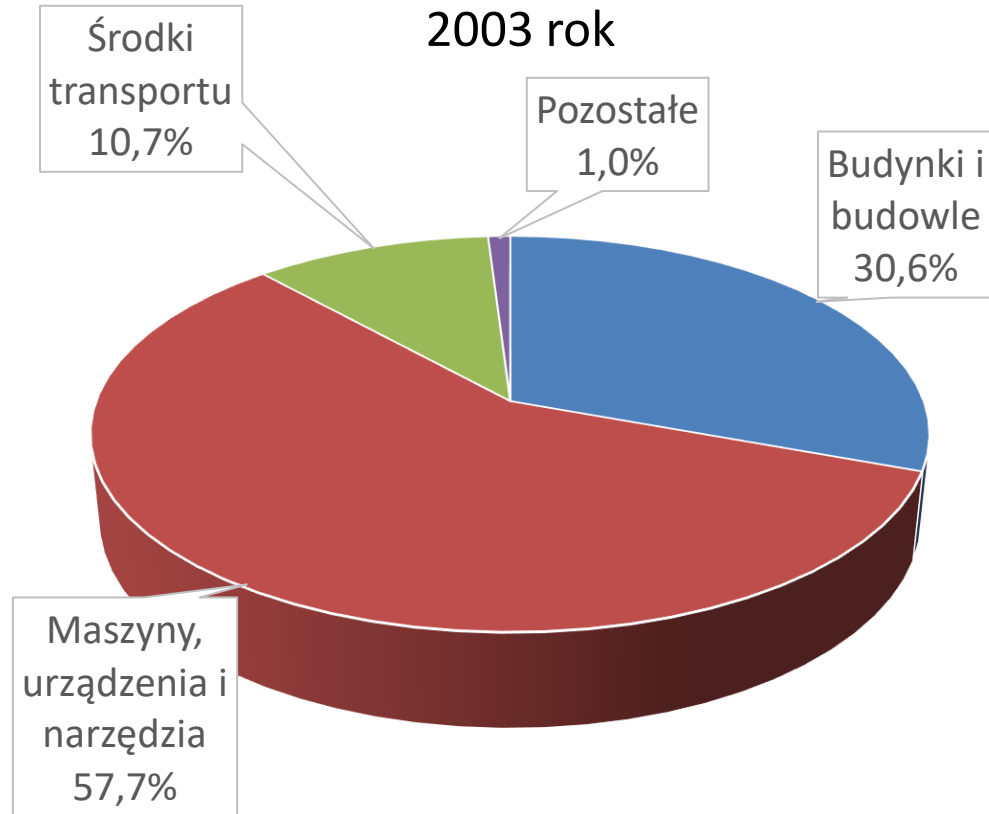
Nakłady inwestycyjne w polskim przemyśle spożywczym^a

^a bez przemysłu tytoniowego,

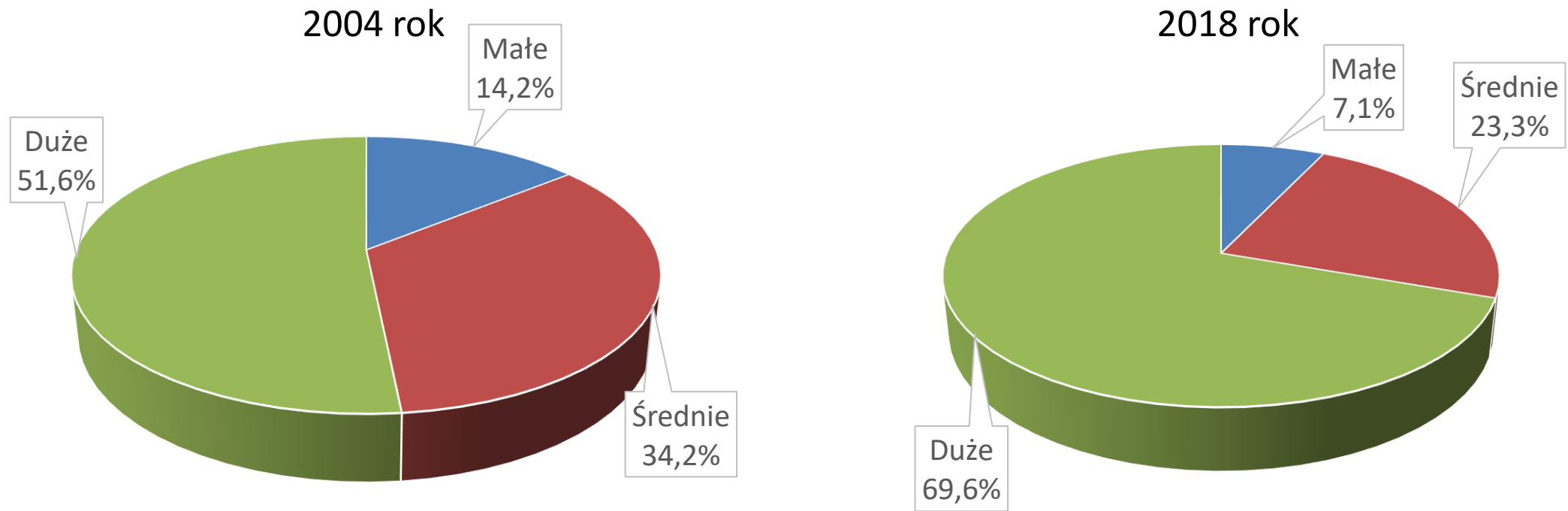
* ceny bieżące skorygowane wskaźnikiem cen dóbr inwestycyjnych (2020=100),

Kierunki rozdysponowania nakładów inwestycyjnych w przemyśle spożywczym (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS z Roczników Statystycznych Przemysłu z 2006 i 2019 roku.

Rozdysponowanie nakładów inwestycyjnych przemysłu spożywczego według wielkości firm (w procentach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS z Roczników Statystycznych Przemysłu z 2006 i 2019 roku.

- 1) W grudniu 2021 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie przyjęcia projektu **Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027** przedłożoną przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi.
- 2) Dokument ten stanowi podstawę ubiegania się przez Polskę o środki finansowe z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) oraz z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).
- 3) Wsparcie skierowane będzie do szerokiego grona odbiorców (beneficjentów), tj. głównie **rolników, ale także przedsiębiorców i jednostek samorządu terytorialnego.**
- 4) **Budżet Planu Strategicznego dla WPR 2023-2027** to ponad **25 mld euro**, z czego na płatności bezpośrednio przeznaczonych zostanie ponad **17 mld euro** (tj. ok. 68%), a na rozwój obszarów wiejskich **ok. 8 mld euro.**

Główne obszary wsparcia zawarte w Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023-2027

- zrównoważony rozwój polskich gospodarstw, sektora przetwórstwa oraz poprawę warunków życia i pracy w małych miejscowościach wiejskich,
- wsparcie rolnictwa w celu zapewnienia długoterminowego bezpieczeństwa żywnościowego,
 - wspierana będzie lepsza organizacja łańcuchów dostaw, rozwój małego przetwórstwa oraz uczestnictwo w krajowych i unijnych systemach jakości produkcji żywności,
 - uzupełniająco inwestycje obejmą przetwórstwo (MŚP) i wprowadzanie produktów do obrotu,
- wspierana i wzmacniana będzie ochrona środowiska, w tym różnorodność biologiczna,
- wzmacniana będzie struktura społeczno-ekonomiczna obszarów wiejskich.

5.3.3.9 I 10.7.1 Rozwój współpracy w ramach łańcuch wartości (dotacji) – poza gospodarstwami

Cele, zasady, ukierunkowanie interwencji

Obszar A – PRZETWÓRSTWO i WPROWADZANIE DO OBROTU PRODUKTÓW ROLNYCH (MŚP)

Wsparcie jest kierowane do podmiotów posiadających **status MŚP**, tj. prowadzących działalność gospodarczą jako mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa z branży przetwórstwa rolno-spożywczego. Wsparcie jest nakierowane na realizację działań inwestycyjnych, które mają wzmocnić pozycję rynkową tego sektora na obszarach wiejskich (na rynkach lokalnych), wpłynąć na dywersyfikację i skracanie etapów łańcucha żywnościowego, a także promować współpracę w ramach łańcucha wartości poprzez obowiązek podpisywania umów na dostawy pomiędzy rolnikami a przemysłem przetwórczym.

W celu zapewnienia skutecznego wkładu w osiągnięciu celu szczegółowego określone zostały następujące rodzaje preferencji:

- dla operacji przyczyniających się do realizacji celów Strategii „Od pola do stołu” – obejmujących zrównoważone metody przetwarzania, znakowania, etykietowania, gospodarki obiegu zamkniętego, ograniczanie strat i marnowania żywności, przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów certyfikowanych w ramach systemu integrowanej produkcji roślin, uczestnictwo w systemach jakości żywności – z wyłączeniem produktów rolnych objętych systemem rolnictwa ekologicznego,
- dla operacji, które dodatkowo przewidują inwestycje w zakresie przetwarzania produktów ubocznych powstających w procesie wytwarzania żywności, odpadów żywnościowych oraz wytwarzania biogazu i innych biokomponentów,
- dla operacji posiadających komponent kosztów inwestycyjnych dotyczących ochrony środowiska, stanowiących co najmniej 20% kosztów kwalifikowanych operacji,
- dla projektów, w których co najmniej 50% kosztów kwalifikowanych dotyczy inwestycji o charakterze innowacyjnym,
- dla przedsięwzięć realizowanych przez zorganizowane formy współpracy rolników prowadzących działalność jako: grupy producentów rolnych i ich związki, spółdzielnie, spółdzielnie rolników, uznane organizacje producentów i ich zrzeszenia, organizacje między branżowe.

Obszar B – PRZETWÓRSTWO i WPROWADZANIE DO OBROTU EKOLOGICZNYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (MŚP)

Cele, zasady, ukierunkowanie interwencji

- Wsparcie jest kierowane do podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego posiadających status MŚP, które przetwarzają i wprowadzają do obrotu produkty rolne, objęte certyfikatem systemu rolnictwa ekologicznego.
- Wsparcie dotyczy realizacji działań inwestycyjnych na obszarach wiejskich, które mają wzmocnić pozycje rynkową przetwórców sektora MŚP objętych systemem rolnictw ekologicznego, wpłynąć na dywersyfikację i skracanie etapów łańcucha żywności ekologicznej na rynkach lokalnych, a także promować współpracę w ramach łańcucha wartości poprzez obowiązek podpisywania umów na dostawy pomiędzy rolnikami objętymi systemem rolnictwa ekologicznego, a ekologicznym przemysłem przetwórczym.

W celu zapewnienia skutecznego wkładu w osiągnięciu celu szczegółowego określone zostały następujące rodzaje preferencji:

- dla podmiotów przetwarzających albo wprowadzających do obrotu produkty rolne objęte certyfikatem systemu rolnictwa ekologicznego w wysokości co najmniej 70% całkowitej ilości produktów przetwarzanych lub wprowadzanych do obrotu,
- dla operacji posiadających komponent kosztów inwestycyjnych dotyczących ochrony środowiska, stanowiących co najmniej 20% kosztów kwalifikowanych operacji,
- dla projektów, w których co najmniej 50% kosztów kwalifikowanych dotyczy inwestycji o charakterze innowacyjnym,

Pomoc w formie refundacji udzielana jest na inwestycje materialne i niematerialne dotyczące:

- przetwarzania lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych (tj. produktów wymienionych w Załączniku nr 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) objętych certyfikatem systemu rolnictwa ekologicznego.

W ramach obszaru A i B wspierane będą inwestycje materialne i niematerialne dotyczące;

- budowy budynków i budowli,
- zakupu technologii na cele:
 - a) przetwarzanie produktów rolnych lub
 - b) wprowadzania do obrotu produktów rolnych (w tym przechowywania, sortowania, pakowania, przygotowania do sprzedaży – wyłącznie w przypadku zorganizowanych form współpracy rolników),
- ochrony środowiska,
- infrastruktury do przetwarzania odpadów żywnościowych na biokomponenty lub przetwarzania produktów ubocznych powstałych przy wytwarzaniu produktów rolnych.

Beneficjenci, kryteria kwalifikowalności

Obszar A - PRZETWÓRSTWO i WPROWADZANIE DO OBROTU PRODUKTÓW ROLNYCH (MŚP)

O pomoc może się ubiegać:

MŚP, tj. podmiot prowadzący działalność jako mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo, który:

- przetwarza produkty rolne i wytwarza w wyniku tego procesu produkty rolne (Załącznik nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu UE - Annex), z wyłączeniem produktów rybołówstwa i akwakultury,
- wprowadza do obrotu produkty rolne - wyłącznie w przypadku zorganizowanych form współpracy rolników takich jak: grupy producentów rolnych i ich związki, spółdzielnie, spółdzielnie rolników, organizacje producentów i ich zrzeszenia, organizacje międzybranżowe,
- zobowiązuje się do nabywania produktów rolnych w okresie 5-ciu lat po zakończeniu realizacji projektu (zobowiązanie weryfikowanie po zakończeniu inwestycji i wypłacie pomocy) - bezpośrednio od producentów rolnych lub zorganizowanych form współpracy rolników (j.w.) - w co najmniej 50% całkowitej ilości surowców niezbędnych do produkcji, umowy na dostawy co najmniej 3 letnie przez okres co najmniej 5 lat) - warunek ten nie dotyczy zorganizowanych form współpracy rolników (j.w.),
- realizuje inwestycje zakładające wzrost mocy produkcyjnych pod warunkiem udokumentowania bazy surowcowej i możliwości zbytu produkcji, - realizuje inwestycję objętą dofinansowaniem na obszarach wiejskich.

Beneficjenci, kryteria kwalifikowalności

Obszar B - PRZETWÓRSTWO I WPROWADZANIE DO OBROTU EKOLOGICZNYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (MŚP)

O pomoc może się ubiegać:

MŚP, tj. podmiot prowadzący działalność jako mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo, który:

- przetwarza produkty rolne objęte certyfikatem systemu rolnictwa ekologicznego i wytwarza w wyniku tego procesu produkty rolne (Załącznik nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu UE - Annex) objęte systemem rolnictwa ekologicznego tj. certyfikowane produkty ekologiczne powstałe w wyniku przetwarzania produktów rolnych objętych art. 2 ust. 1 rozporządzenia PE i Rady (UE) 2018/848 (z wyłączeniem produktów rybołówstwa i akwakultury), lub
- wprowadza do obrotu produkty rolne objęte certyfikatem systemu rolnictwa ekologicznego (z wyłączeniem produktów rybołówstwa i akwakultury) - wyłącznie w przypadku zorganizowanych form współpracy rolników takich jak: grupy producentów rolnych i ich związki, spółdzielnie, spółdzielnie rolników, organizacje producentów i ich zrzeszenia, organizacje międzybranżowe,
- zobowiązuje się do nabywania produktów rolnych objętych certyfikatem systemu rolnictwa ekologicznego w okresie 5-ciu lat po zakończeniu realizacji projektu (zobowiązanie weryfikowanie po zakończeniu inwestycji i wypłacie pomocy) - bezpośrednio od objętych systemem rolnictwa ekologicznego producentów rolnych lub zorganizowanych form współpracy takich rolników - w co najmniej 50% całkowitej ilości surowców niezbędnych do produkcji, umowy na dostawy co najmniej 3 letnie przez okres co najmniej 5 lat) - warunek ten nie dotyczy zorganizowanych form współpracy rolników;
- realizuje inwestycje zakładające wzrost mocy produkcyjnych pod warunkiem udokumentowania bazy surowcowej i możliwości zbytu produkcji; - realizuje inwestycję objętą dofinansowaniem na obszarach wiejskich.

Zakres wsparcia na poziomie beneficjenta

Obszar A – PRZETWÓRSTWO I WPROWADZANIE DO OBROTU PRODUKTÓW ROLNYCH (MŚP)

Forma pomocy: REFUNDACJA

Intensywność pomocy:

- do 50% kosztów kwalifikowalnych operacji,
- do 60% kosztów kwalifikowalnych operacji dla beneficjentów prowadzących działalność w formie zorganizowanych form współpracy rolników (j.w.).

Obszar B - PRZETWÓRSTWO I WPROWADZANIE DO OBROTU EKOLOGICZNYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (MŚP)

Forma pomocy: REFUNDACJA

Intensywność pomocy:

- do 60% kosztów kwalifikowalnych operacji.

W odniesieniu do inwestycji realizowanych przez mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) - pomoc przyznana jednemu beneficjentowi w formie refundacji w okresie realizacji Programu wynosi maksymalnie 10 000 000 zł. Minimalna kwota pomocy na realizację operacji wynosi 100 000 zł.

Planowane kwoty zawarte w Projekcie na wsparcie beneficjentów z obszaru A i B

2026 r. - **20,4 mln euro**

2027 r. - **61,2 mln euro**

2028 r. - **122,4 mln euro**

Razem w latach 2023-2029 – **204,0 mln euro**

Źródło: dane z Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027 zamieszczonego na stronie internetowej MRiRW.

Krajowy Plan Odbudowy (KPO) również przewiduje środki finansowe na wsparcie sektora rolno-spożywczego.

Projekt KPO złożony przez Polskę do oceny KE w 2021 r. zakłada wydatkowanie całej dostępnej dla Polski w ramach RRE sumy środków bezzwrotnych w wysokości **23 857 mln euro** oraz **11 507 mln euro** z części pożyczkowej RRF – co daje budżet **KPO na poziomie 35 364 mln euro**.

Wzmacnianiu i odbudowie obszarów wiejskich mają służyć działania ujęte w sześciu komponentach KPO, tj.:

- A. Odporność i konkurencyjność gospodarki,
- B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności,
- C. Transformacja cyfrowa,
- D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia,
- E. Zielona, inteligentna mobilność,
- F. Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności.

Inwestycje adresowane do podmiotów sektora rolno-spożywczego zostały zaprojektowane przede wszystkim w komponentach A, B i C.

(Horyzont czasowy realizacji dokumentu zamyka się z końcem sierpnia 2026 r.).

Realizacja działania „Zwiększenie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” w Programie PROW 2007-2013 według wielkości przedsiębiorstw przemysłu spożywczego

Wielkość przedsiębiorstwa	Liczba projektów	Liczba przedsiębiorstw	Całkowita wartość inwestycji (tys. zł)	Kwota wypłaconych środków publicznych (tys. zł)	Udział środków publicznych w całkowitej wartości inwestycji (%)
Mikro	330	261	1 741 045,2	651 801,3	37,4
Małe	594	425	2 662 633,0	942 143,2	35,4
Średnie	661	404	4 257 263,4	1 429 106,8	33,6
Średnio-duże ^a	163	109	2 305 467,9	448 589,2	19,5
Suma	1 748	1 199	10 966 409,4	3 471 640,5	31,7

^a przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 750 pracowników lub posiadające obrót nieprzekraczający 200 mln euro,

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR.

Liczba zatwierdzonych projektów oraz kwota przyznanych środków publicznych w działaniu Inwestycje w środki trwałe – poddziałanie 4.2 „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój” według wielkości przedsiębiorstw (stan na 31.12.2019 r.)

Wielkość przedsiębiorstwa	Liczba projektów	Liczba przedsiębiorstw	Kwota przyznanych środków publicznych (tys. zł)
Mikro	194	179	409 227,6
Małe	341	297	778 203,3
Średnie	465	368	1 200 392,3
Suma	1 000	844	2 387 823,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ARiMR.

Konkluzje

1. W Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023-2027 środki finansowe w postaci pomocy publicznej dla sektora rolno-spożywczego, ukierunkowane zostały na realizację zadania Rozwój współpracy w ramach łańcucha dostaw wartości (dotacji) – poza gospodarstwami, gdzie głównymi beneficjentami tej pomocy mają być przede wszystkim firmy MŚP umiejscowione w dwóch obszarach, tj.:
 - A - przetwórstwo i wprowadzanie do obrotu produktów rolnych,
 - B - przetwórstwo i wprowadzanie do obrotu ekologicznych produktów rolnych.
2. Podobnie jak w programie PROW 2014-2020 pomocą środkami publicznymi objęto przede wszystkim MŚP, tj. podmioty słabsze ekonomicznie od dużych firm tego sektora, wspieranych często kapitałem zagranicznym.
3. Przy wsparciu działań inwestycyjnych na obszarach wiejskich, jednym z preferowanych kryteriów pomocy dla beneficjentów w zadaniu Rozwój współpracy w ramach łańcucha dostaw wartości (dotacji) – poza gospodarstwami, będą długoterminowe umowy (kontrakty) między MŚP a producentami rolnymi, co ma m.in. skrócić oraz wzmocnić łańcuch żywnościowy, nawiązując tym samym do Strategii „Od pola do stołu”, zawartej w Europejskim Zielonym Ładzie.

Dziękuję za uwagę